

Abonamentul

Pentru monarhie:

Pre an 6 fl., $\frac{1}{2}$ an 3 fl., $\frac{1}{4}$ an 1 fl. 50 cr.

Pentru străinătate:

Pre 1 an 18 frcs., $\frac{1}{2}$ an 9 frcs., $\frac{1}{4}$ an 4 frcs. 50 cm.

Focea apare în fie care Sâmbătă.

Unirea

Focea bisericească-politică.

Inserțiuni

Un șir garmond: odată 7 cr., a doua oară 6 cr., a treia oară 5 cr., și de fie care publicațiune timbru de 30 cr.

Tot ce privește focea să se adreseze la «Redacțiunea și Administrațiunea Unirii» în Blași.

Anul III.

Blași 19 April 1893.

Nr. extraordinariu.

Alegerea de Mitropolit.

De când fericitul de pie memorie Dr. Ioan Vancea de Butesa a închis ochii, mai nu a trecut zi, ca noi Archidieceșanii să nu ne întrebăm cu îngrijire: Cine va fi următorul lui Vancea? Cine ne va fi Mitropolit?

Împrejurările sunt grele, poate mai grele ca totdeauna. Asupra școlilor noastre se ridică nori negri amenințatori, și în timpurile din urmă norii încep să se arete și de-asupra Bisericii. Simțăm cu toții, că avem lipsă de un cap luminat cu mână puternică, cu inimă înflăcărată pentru tot ce e bine, dar și gata de jertfe. Dar afla-vom ore trei bărbați inestrați cu toate însușirile aceste, și dacă vom afla, ore sci-ne-vom și pute-ne-vom valida voința noastră?

Plini de îngrijire așteptăm, și temerea ne creștea, cu cât se apropia mai tare ziua de alegere.

Acum e sevărsit actul cel mare, într-unu cât aveam să-lu sevărsim noi.

Sosirea alegătorilor.

Deja Joi în 13 a c. sosiră unii dintre preoții îndreptățiți la alegere. Dar aceștia încă nu erau atâția, cât să dea Blașului altă înfățișare. Acesta s'a întâmplat numai Vineri în 14 a c., în care zi sosiră cei mai mulți dintre cei ce erau chemați și aleși spre a desemna ternariul candidaților, dintre cari Provincia noastră bisericească să-și primască pre Arhiepiscopul său cel mai înalt. Puțini au fost aceia, cari dintre delegați au sosit în ziua următoare.

Au alergat la Blași foarte mulți și din laicea noastră. Acesta a fost un lucru prea firesc. Dăr și pre ei îi dore ca și pre clerul de sôrtea bisericeii, și acum aveau să se alégă aceia, dintre cari unuia avea să i-se încredințeze sôrtea acesta. Se tracta mai departe despre un act, care era la noi de moment foarte mare ori și când, dar este de moment cel mai mare mai ales acum într-unu timp, când la noi lupta legală pentru comorile cele mai scumpe ale unei națiuni a devenit atât de intensivă. Am fi dorit numai atâta, ca toți laicii nostri să aibă destulă încredere în Clerul, mai cu samă în cel archidieceșan, care cunoscându-și bine bărbații săi din contact de decă de ani cu ei va sci să-și alégă candidații săi la scaunul mitropolitan.

Chiar și domne și domnișore s'au prezentat în număr foarte considerabil. Semn că actul momentos, care avea să se sevăr-

șescă, este de interesul cel mai mare pentru totă suflarea românească.

Pentru încuartirarea și aprovizionarea celor sosiți s'a făcut tot posibilul așa, cât credem, că în privința asta nimeni nu va pute nutri nici o neîndestulare îndreptătită. Încuartirarea s'a făcut parte pre la privați, parte în seminariul clerical și în cel Vancean.

Constatăm cu bucurie sufletescă, că toți, cari nu veduseră Blașul de mult timp ori încă nu-l vedură nici odată, nu aveau cuvinte de ajuns spre a-și exprima venerațiunea față cu fericitul arhiepiscop Vancea, care a dat centrul cultural românesc de lângă Tîrnave o înfățișare nouă și printr'insa a schimbat în spre bine în mare parte și fața poporului românesc din Ungaria. Ună spirit nou și dătător de viață a respirat din zidurile acestea la părere morțe. Dar să lăsam monumentele trecutului binecuvântându pre creatorul lor și să vedem, cum s'a purtat în ceste trei zile clerul unit din Ardeal în fața actului cel mai hotărât din viața noastră bisericească.

Prin piața Blașului treceau neîncetat preoți bătrâni și tineri, se înflințau și conversa și era se despărțiau, pentru ca să se înflințescă cu alții și să converseze. Toți grăiau despre alegere și despre combinările candidaților posibili. Pre fețele tuturor se manifesta îngrijirea de ceea ce aveau să urmeze.

Conferințele prime.

La 4 ore după amăzi s'au întrunit alegătorii la o conferință în sala de desemnă a gimnasiului. Conferința s'a constituită aclamându-și de președinte pre Rsmul canonic Iosif Hossu. Presidiul după o cuvintare scurtă de introducere provocă pre Cl. Dr. Augustin Bunea, să propună celor adunați statul cestiunii. Dr. Bunea o și face acesta. Provocându-se la momentositatea actului de alegere recercă pre alegători, să pună la o parte ori ce respect și interes personal și să aibă înaintea ochilor numai și numai binele bisericeii. Arată mai departe, cum actul alegerii interesază pre cel din Archidieceșă mai mult decât pre cel din diecesele sufragane, și pre faptul acesta își întemeiază propunerea, ca toți să se învoescă la aceea, ca alegătorii archidieceșani să se întrunescă mai întâi singuri în conferință și să se înțelégă cu privire la persoanele celor ce să ajungă în ternariul candidaților.

Toți recunoscând îndreptățirea acestei propuneri. Se aușiau însă voci din diecesele sufragane, că archidieceșanii ar fi trebuit să-și compună deja mai înainte lista candi-

daților, pre cari îi doresc. La observarea acesta li-s'a dat răspuns satisfăcător. Archidieceșanii n'au voit să facă nimica mai înainte și nici acum nu vor face nimica în privința acesta mai înainte de ce s'ar fi învoit totalitatea alegătorilor la conșlegerea aceea separată, și acesta din simplul motiv, ca nu cumva să apară ei de separațiști. Recunoscându-se îndreptățirea acestei motiveri se învoescă cu toții, ca în dimineața următoare archidieceșanii să-și compună lista candidaților, pre cari îi doresc ei, și lista acesta să o supună apreiării din partea unei conferințe generale a alegătorilor.

Tot în conferința primă propune Rsmul Ioan V. Rusu, ca alegătorii la timpul său întruniți în sinod electoral să urmeze esemplul și obiceiul sinodelor electorale de mai înainte, cari mai înainte de ce ar fi purcesă la actul alegerii, totdeauna spunea în ședința sinodului ceea ce doresc și așteptă dela fiitorul mitropolit. După puțină desbatere se primesce și propunerea acesta și se esmite o comisiune de doispredece alegători spre a formula manifestul, care să cuprindă și să exprime dorințele și așteptările acelea.

După acestea conferința s'a disolvată.

Comisiunea de 12 întrunindu-se nemijlocit după aceea au emis o subcomisiune, carea îndată să pregătescă un proiect de manifest. În dimineața zilei următoare, adică în 15 a c. comisiunea întregă s'a întrunit de nou și a statorit acum textul definitiv al proiectului de manifest.

La 10 ore înainte de amăzi s'au adunat alegătorii din archidieceșă în conferință. De președinte s'a aclamată erași Rsmul Iosif Hossu. După puțină înțelegere s'au unit într'acolo, ca ei să facă o votisare de probă, dăr așa, precum ar trebui să se facă și în sinod, adică să voteze fiesce care pentru câte trei persoane, pentru ca așa să se vadă, cine sunt aceia, în cari archidieceșă ar fi învoit să-i fie arhiepiscop. Făcându-se scrutiniul a rezultat, că Dr. Victor Mihalyi Episcopul de Lugos și Ioan M. Moldovan vicariul capitular au întrunit toate voturile, era Dr. Alesandru Grama a primit majoritatea absolută a voturilor. La conferința acesta apără pentru prima dată numele protopopului Ioan V. Rusu, om de 67 ani, ca candidat de mitropolit. Acesta pre mulți din Clerul archidieceșan i-a surprins, căci numele lui Dr. Grama, când se vorbia despre completarea scaunului mitropolitan, se aușise până atunci prin toate știnuturile archidieceșei, al lui Ioan Rusu însă numai pute undeva în cerc foarte restrîns.

Presidiul enunță rezultatul alegerii de probă și propune, ca despre conferința aceasta să se ia protocolul, care în casă de lipsă să se subscrie de toți alegătorii arhidieceșani. Cu această conferință s'a încheiat.

Într'aceea ținură și alegătorii din diecesa Gherlei o conferință, în care deciseră, că vor purcede solidar cu ceilalți alegători, de cumva aceștia vor absta dela candidarea canonicului Dr. Alesandru Grama și vor propune altă candidat. Nu scimă, pentru ce frații Gherlanți au avut nedumeriri față cu acestă candidat ală majorității absolute a Clerului arhidieceșan, care i-lă cunósce și în persoană și din activitatea lui pre terenulă instrucțiunii, educațiunii, ală activității literare, științifice și administrative și pre basa acestei cunósce și-a dat votul său în majoritate covârșitoare față cu toți ceilalți contracandidați, cari au primit așa puține voturi din arhidieceșă. Dar nu este timpul acum, să cercămă cauza nedumeririi acesteia. Va ieși ea la ivelă la timpul său. Ne pare rău, că unii dintre frații Gherlanți s'au deherat de multă încă publice prin foii, că vor primi pre candidații clerului arhidieceșan, și cuvintulă nu și-l'au ținut.

Sedința primă și conferința generală.

După amedii pre la trei ore se întruni sinodulă electorală în ședința primă. Observând ceremonialulă prescrișă unii dintre alegătorii porniră în castelulă mitropolitană, pentru ca să invite la ședința pre comisarii regesci Escelența Sa Mihailă Pavelă și Ilustritatea Sa baronulă Samuilă Josika. După câțva timp s'osiră comisarii și ocupară presidiulă.

Escelența Sa Preasfințitulă Mihailă Pavelă episcopul de Orade deschise ședința. Notificând scopulă esmisiunii loră a propus înaintea de tóte, ca sinodulă să-și alégă pre notariulă generală. De notariulă generală a fost ales prin aclamare Cl. Dr. Augustină Bunea protonotariulă consistorială.

Îndeplinindu-se alegerea această s'a purcesă mai departe la verificarea alegătorilor cu votă virilă și a celor delegați din partea Clerului. S'au verificat toți alegătorii afară de notariulă consistorială. Acesta în calitate de notariulă capitulară luase parte cu votă virilă întocmai ca și membrii capitulului mitropolitană la cele trei alegeri de arhierie sevârșite după întemeierea capitulului mitropolitană. Dar în casulă de față ministrulă r. ung. de culte i-a denegat dreptulă la votă sub pretextulă, că în documentele de conchemare a sinodului electorală nu se face amintirea expresă a notariului capitulară. Sinodulă pretinde, ca dreptulă notariului capitulară la votă virilă să fie recunoscută, și Rsmulă Ioană M. Moldovană recercă pre comisarii regesci, să esopereze prin telegramă dela dlă miuistru recunóscearea acestui drept. Ceea ce comisarii regesci și promisă.

Catalogulă celor verificați este următorulă:

I. Din Arhidieceșă:

Capitululă mitropolitană: Rsmii Antoniu Vestemeană, Ilie Vlása, Ioană M. Moldovană, Dr. Ioană Rață, Alesandru Micu, Simeonă P. Mateiu, Iosifă Hossu, Gavrilă Popă și Dr. Alesandru Grama.

Superiorulă mândstiră: Damiană E. Domșa.

Delegații profesorilor: Ioană Germană și Dr. Victoră Szmigelski.

1. Protopopiatulă *Aiudului:* Aronă Boeriu v.-prot., Gregoriă Serbă, Teodoră Fodoră. 2. Protopopiatulă *Alba-Iuliei:* Simeonă Micu protop., Georgiă Totoiană, Clemente Papiu. 3. Protopopiatulă *Almașului:* Basiliă Poruță v.-prot., Floriană Petrană, Simeonă Marincașă. 4. Protopopiatulă *Arieșului:* Simeonă Popă v.-prot., George Boeriu, Aureliă Popă. 5. Protopopiatulă *Biei:* Zacharie Brană v.-prot. Ioană Horșa, Iosifă Lita. 6. Protopopiatulă *Blașului:* Georgiă Bărbată administratoriă ppscă, Nicolău Lață, Ioană P. Păcurariă. 7. Protopopiatulă *Catinii:* Ioană Moldovană protop., Petru Rusă, Ales. Barbulescu. 8. Protopopiatulă *Cichindealului:* Demetriă Cutaenă v.-prot., Galationă Vasă, Ioană Tată. 9. Protopopiatulă *Oluzului:* Ioană Laslo protop., Ioană Popă, Augustină Cosma. 10. Protopopiatulă *Coșocnei:* Ioană Hossu protop., Aureliă Poruță, Ioană Butnariă. 11. Protopopiatulă *Dergii:* Ioană Hășegană v.-prot., Vasiliă Popă, Alesiu H. Costea. 12. Protopopiatulă *D. S. Mărtinului:* Iacobă Macaveiu adm. ppscă, Mironă Dascălu, Basiliă Folea. 13. Protopopiatulă *Ernotului:* Aronă Gerasimă v.-prot., Nicolău Popă, Demetriă Metea. 14. Protopopiatulă *Fărdăului:* Alesandru Augură adm. ppscă, Teodoră Mateiu, Ioană Hossu. 15. Protopopiatulă *Giurgeului:* Artemiă Codarcea v.-prot., Ilie Cămpeană, Ioană Dobreană. 16. Protopopiatulă *Ibașfalăului:* Ștefană Cămpeană v.-prot., Nicolău Gaiea, Nicolău Romană. 17. Protopopiatulă *Indolului:* Georgiă Suciă v.-prot., Iacobă Bordană, Basiliă Fărcășană. 18. Protopopiatulă *Ludoșului:* Nicolău Solomonă protop., Vasiliă Suciă, Romulă Orbeană. 19. Protopopiatulă *Mediașului:* Ioană Moldovană protop., Iosifă Barbă, Basiliă Stoiană. 20. Protopopiatulă *Morlacii:* Ioană Popă adm. ppscă, Ioană Petrișoră, George Tulbure. 21. Protopopiatulă *Mureșului:* Basiliă Hossu protop., Vasiliă Saltelechi, Filipă Popă. 22. Protopopiatulă *M. Uibrei:* Beniamină Popă v.-prot., Nicolău Tămașă, Ioană Moldovană. 23. Protopopiatulă *Odorheiului:* Alesandru Boeriu v.-prot., Ștefană Boeriu, Ioană Șandoră. 14. Protopopiatulă *Pogăcelii:* Maximiliană Codarcea v.-prot., Ioană Pantea, Ioană Albonă. 25. Protopopiatulă *Reghinului:* Petru Uilăcană protop., Alendru Tîrnăveană, Nicolău Petru. 26. Protopopiatulă *Roșiei montane:* Iuliă M. Montani v.-prot., Alesandru Ciura, Ioană Maforă. 27. Protopopiatulă *Sebeșului:* Alesandru Dobrescu v.-prot., Ioană Bitea, Nicolău Mărgineană. 28. Protopopiatulă *Sibiului:* Ioană V. Rusă protop., Petru Floriană, Nicolău Togană. 29. Protopopiatulă *Trăscănelor:* Ioană Șolnai v.-prot. Ștefană Șandoră, Ioană Alesandru. 30. Protopopiatulă *Turdii:* Iacobă Lugoșană protop., Alesandru P. Ramonțană, Samuilă Poruță. 31. *Vicariatulă Făgărașului:* Protopopiatulă *Veneției de jos:* Basiliă Rață vicariă foraneă, Demetriă Chișoreană, Maximiliană Receană. 32. Protopopiatulă *Voilei:* Benedictă Isaicu, Nicolău Șerbană.

II. Diecesa Lugoșului.

1. Vicariatulă *Hațegului:* Ioană Ianza vicariă foraneă, Avelă Popă Bociată protop., Ștefană Radicu. 2. Protopopiatulă *Hunedorei:* Ioană Popă protop., Petru Popă, Alesandru Munteană. 3. Protopopiatulă *Babolnei:* Augustină Blășană protop., Petru Iancu, Georgiă Popă. 4. Protopopiatulă *Cudșirului:* Ștefană Popă adm. ppscă, Demetriă Iancă, Ioană Dreghiciă.

III. Diecesa Gherlei.

1. *Vicariatulă Rodnei:* Dr. Ioană Popă vicariă, Gerasimă Domide, Ioană Macaveiu. 2. *Vicariatulă Șimleului:* Tractulă *Valcăului:* Alimpiă Barboloviciă vicariă, Augustină Carșai, Petru Codeus. 3. Tractulă *Logiardului:* Sabină Coroiană adm. ppscă, Iosifă Onciă, Ioană Mureșană. 4. Tractulă *Lăpușului:* Vasiliă Muste adm. ppscă, Ioană Pap, Demetriă Dragoșă. 5. Tractulă *Baseșilor:* Gregoriă Pap înlocuită prin protop. Alesiu Varna, Ioană Popă, Andreiă Centea. 6. Tractulă *Periceului:* Ioană P. Popă v.-prot., Clemente Popă, Alesandru Sima. 7. Tractulă

Belleamului: Mihailă Făgărașană v.-prot., Ioană Bulbucă, Ioană Boteană. 8. Tractulă *Gărdului:* Ioană Welle v.-prot., Petru Cherebeță, Alesandru Popă. 9. Tractulă *Nireșului:* Teodoră Indre v.-prot., Simeonă Pinteă, Ioană Bohățelă. 10. Tractulă *Crasnei:* Ioană Moldovană, Nicolău Popă. 11. Tractulă *Buzet:* Ananie Hossu adm. ppscă, Petru Chereșteșă, Georgiă Isaicu. 12. Tractulă *Gherlei:* Andreiă Antonă v.-prot., Constantină Hossu, Ioană Bochișă. 13. Tractulă *Eriului:* Vasiliă Vankay suplinită prin Gregoriă Popă, Vasiliă Dragoșă, Georgiă Filepă. 14. Tractulă *Ciocmanului:* Ioană Ilieșă v.-prot., Alesiu Ilieșă, Petru Caba. Tractulă *Noșigului:* Vasiliă Ghețe v.-prot., Gavrilă Cherebeță, Emiliă Brană. 16. Tractulă *Bistriței:* Alesandru Silași v.-prot. Constantină Popă, Ilie Iuga. 17. Tractulă *Giulei:* Alesandru Lemeni v.-prot., Ioană Moldovană, Augustină Lemeni. 18. Tractulă *Secului:* Vasiliă Pușcariă v.-prot., Auxențiu Mureșană, Dionisiă Deacă. 19. Tract. Ioană Goronă adm. ppscă, Teodoră Farcașă, Ilie Centea. 20. Tractulă *Sarvadului:* Demetriă Coroiană v.-prot., Vasiliă Mureșană, Vasiliă Patcașă. 21. Tractulă *Oicei-Cristurului:* Gregoriă Pușcariă adm. ppscă, Virgiliă Olteană, Ioană Rebreană. 22. Tractulă *Somcutii:* Ioană Serbă, Ioană Doșa, Iuliă Dragoșă. 23. Tractulă *Sănmărgăhitei:* Alesandru Bene v.-prot., Alesandru Popă, Teofilă Vlăduță. 24. Tractulă *Oartiei:* Alesandru Costea v.-prot., Leonă Maforă, Ioană Marcu. 25. Tractulă *Vadului:* Alesandru Ghelneră v.-prot., Michailă Cherebeță, Aureliă Bilă. 26. Tractulă *Ipușului:* Ioană Vicașă v.-prot., Augustină Vicașă, Georgiă Podină. 27. Tractulă *Surcului:* Ștefană Ilieșă v.-prot., Iuliană Anceană, Pachomiă Popă. 28. Tractulă *Șamșodului:* Ioană Gală v.-prot., Tiberiă Galetă, Petru Ostatea. 29. Tractulă *Bredului:* Teodoră Popă v.-prot., Tită Trifă, Alesandru Cadariă.

După sevârșirea verificării s'a publicată ordinea și procedura, carea aveă să se observe în ședința de alegere.

După încheierea ședinței se întruniră aprópe toți alegătorii la o conferință în sala de gimnastică a gimnasiului. Presidiulă îlă ocupă érași Rsmulă canonică Iosifă Hossu.

Mai întâiu a cetită referentulă Dr. Bunea proiectulă de manifestă ală alegătorilor, și aceștia l'au primită în tótă estensiunea între aprobării vii și fără de desbatere.

Armonia imprumutată a arhidieceșanilor și a Gherlanilor cu tóte acestea părea că e turburată și prin câte ună tonă, ce nu se potrivea în acord. Puțin ar fi lipsit, și Dumneđu singură scie, ce necasuri s'ar fi provocat. Asemenea cuvintelor unii ângeră ală păcii au fostă însă cuvintele președintelă, cândă acesta împărtăși adunării, că Rsmulă Dr. Alesandru Grama, decâtă ca pentru persoană lui să se zădărnicească ori pericliteze succesulă bună ală alegerii, elă mai bucurósă mulțămescă majorității arhidieceșanilor pentru încrederea, ce i-au manifestat-o prin votulă loră, și se rógă, ca la candidare să binevoască a se supune rezultatulă conferinței de astăzi. Amicii și inimicii recunóscură, că are inimă nobilă, carea ori și cândă scie să-și jertfescă interesele sale interesului bisericei, și primiră cu aclamări vii împărtășirea această a presidiului. Aclamăriile majorității clerului arhidieceșană n'au sunată însă nici decum repășirii, ci au sunată inimei nobile și gata la sacrificiă, resignațiune și abnegațiune în mominte, cândă alții văđendă scaunulă mitropolitană așa aprópe de dñsulă póte ar fi adusă jertfe de altă natură. Pentru aceea majoritatea clerului arhidieceșană fórte cu greú și cu inima sângerată s'a despărțit de dñsulă, érá unii neputendu-se despărți de

dinsul său însoțit până în momentul din urmă, cândă voturile și-le-au cufundat în urnă în biserica catedrală. Din acestea au putut vedea frații Gherlanți alipirea majorității convertitoare a clerului archidieceșan de bărbatul acesta, căruia nu i-se poate imputa nimica fără poate numai aceea, că este încă prea tineru.

Adunarea a hotărât apoi, să nu mai voteze asupra candidării episcopului Dr. Victoru Mihályi și a vicariului Ioană M. Moldovanu, pentru că pre dnușii toți alegătorii îi primesc de candidați. S'a purcesu deci la proba de alegere pentru candidatul alu treilea. Voturile s'au împărțiatu foarte tare. Majoritățile relative celea mai fusesse le-au primitu protopopulu Sibiulu Ioană V. Rusu (84) și canoniculu Dr. Alesandru Grama (61). După ce timpul era foarte înaintat, adunarea a hotărât, să nu se mai facă balotaj, ci să se proclame protopopulu Ioană V. Rusu ca destinat pentru locul alu treilea între candidați.

Manifestul Clerului și actul alegerii.

Duminecă la 7^{1/2} ore dimineața s'a datu signalulu cu clopotulu celu mare, ca să se adune toți alegătorii ărași în catedrală. Acuși au pornitu cu toții spre castelulu mitropolitanu între sunetulu tuturor clopotelor, pentru ca împreună cu comisarii regesci să se întorcă în biserică spre a fi de față la sfânta liturgie și a invoca ajutorulu și luminarea Spiritulu sfântu.

La începutulu sfinte liturgii Escelența Sa episcopulu Mihailu Pavelu rugatu fiindu de vicariulu capitularu a conferitu câtorva alumnii de ai seminariulu archidieceșan ordulu Lectoratulu. După aceea urmă invocarea Spiritulu Sfântu și sfânta Liturgie pontificată de Escelența Sa episcopulu de Orade asistat de canonic și protopopi.

Pre la 11 ore se începu cu ceremonialulu prescrișu ședința, în care avu să se satorască prin votulu Clerulu ternariulu acela, din care Maiestatea Sa să alege pre celu ce să ocupe scaunulu mitropolitanu alu biserice române unite.

Mai întâiu s'au alesu cei trei scrutatori ai voturilor. După aceea secretariulu comisariilor regesci, care a fostu secretariulu Escelenței Sale episcopulu comisariu, a cetitu prealnalta hotărâre, prin care se esmitu cei doi comisarii regesci, ăra protonotariulu Clerulu a cetitu rescriptulu ministerialu adresatulu capitulu mitropolitanu. Actele acestea au fostu cetite mai întâiu în originalulu ungurescu și apoi în versiune românească.

Apoi s'a cetitu catalogulu celor îndreptățiti și s'a constatat, că dintr'înșii suntu de față 202. În numărulu acesta nu era cuprinsu notariulu capitulu mitropolitanu, de ore ce la telegrama comisariilor trimisă ministrulu de culte în cauza dreptulu notariulu capitularu la votu nu sosise nici un răspuns.

Acum avea să se purcedă la actulu alegerii. Dar mai înainte de ce s'ar fi făcutu acesta, s'a sculat Rsmulu vicariu foraneu Barbolovicu și cu cuvinte însuflețite și demne de bătrânețele luf a espusu momentositatea actulu de alegere și îndreptățirea Clerulu de a aștepta, ca fiitorulu mitropolitu să împlinescă dorințele și postulatele Clerulu. Apoi cetesce Rsmulu vicariu Dr. Ioană Popu dorințele și postulatele acelea. Le reproducem aci în totă estensiunea lor, precum urmază:

Manifestul Sinodulu electoralu din 16 Aprilie 1893.

Urmându esemplulu părinților nostri, cari în sinodele electorale din trecut și-au ținutu de cea mai sacră datorie a-și manifesta dorințele și postulatele sale cu privire la delăturarea pedecelor, cari stăteau în calea prosperării biserice române greco-catolice, și cu privire la mijlocele, cari dinșii le aflău corăspundătoare pentru ajungerea scopulu sublimu, ce-lu urmăresce biserică noastră în mijloculu poporulu român, și avându în vedere împrejurările grele, în cari se află biserică noastră în timpul de față, sinodulu electoralu întrunitu în 16 Aprilie st. n. 1893 se simte detoriu înaintea lui Dumnezeu, a clerulu și poporulu român greco-catolicu a-și manifesta toate acelea dorințe și postulate, a căroru împlinire o doresce și poftesce dela fiitorulu Mitropolitu și dela ceilalți factori chemați a conlucra la realizarea acelor postulate.

Dorințele și postulatele, a căroru împlinire o așteptă sinodulu electoralu dela fiitorulu Mitropolitu și dela ceilalți factori competenți, suntu următoarele:

1. Avându în vedere, că biserică noastră din timpurile străvechi *de jure* și-a avut tot-de-una independența sa autonomă;

Avându în vedere, că Pontificele Romanu Piu IX prin bulla canonică de datu 24 Novembre 1853, care se începe cu cuvintele „Ecclesiam Christi“, a declarat Provincia noastră bisericăscă greco-catolică română de Alba-Iulia și Făgărașu de *esemptă și liberată* de ori ce putere ori prerogativă jurisdicțională a scaunulu mitropolitanu din Strigoniu și a ori cărei alte auctorități bisericăscă din patria noastră;

Avându în vedere, că această independență a fostu decretată cu aprobarea Sfintulu Scaun Apostolicu alu Romei și prin Conciliulu provincialu I dela anul 1872 mai virtosu în Titulu II Capu 2, unde s'a garantat tot-odată și aceea, ca în biserică noastră să rămână tot-deuna neatinsă și neștirbite aședămintele ei orientale, și anume: forma, administrațiunea, ritulu și disciplina ei, așa precum se află acestea espuse în Canonele genuine și autentice ale biserice orientale nedesbinate de centrulu de unitate;

Avându în vedere, că independența Mitropoliei noastre și a dieceselor ei sufragane dela ori care biserică din patrie a fostu inarticulată și în legile patriei prin Articulu de lege XXXIX din 1868:

Sinodulu electoralu doresce, ca fiitorulu Mitropolitu împreună cu Episcopii lui sufragani și cu clerulu și poporul credinciosu să lucre din toate puterile între împrejurările grele de astăzi, ca independența autonomă a biserice noastre dela ori ce altă biserică din patrie să fie apărâtă așa, încatu nici cea mai mică ingerință din partea celor necompetenți în afacerile biserice noastre și a instituțiilor ei să nu se potă validata, și cu atât mai puțin să se potă subordina Provincia noastră bi-

serice de ritulu latinu din Ungaria, cu care biserică noastră este numai coordonată, neatirându dela nimeni altulu decâtu numai dela Supremulu Capu alu Biserice catolice romane.

2. Considerându, că în timpul din urmă totu mai tare Iesu la ivelă tendințe de a se crea pentru biserică de ritulu latinu din Ungaria un organismu autonomu, în care să fie contopită și biserică noastră, prin ce esistența și independența provinciei mitropolitane greco-catolice române de Alba-Iulia și Făgărașu este greu amenințată;

Considerându, că aceste tendințe și-au aflat și espression concretă în statutulu autonomu catolice din Ungaria formulat la anul 1871, prin care biserică noastră și-ar perde totă individualitatea sa de biserică autonomă, contopindu-se cu privire la toate afacerile sale școlare, fundamentale și în mare parte și administrative în organismulu biserice de ritulu latinu din Ungaria; Considerându în fine, că articulu de lege XLIII din 1868 garantază și biserice noastre aceeași autonomie, de care se bucură și confesiunile recepte din patrie:

Sinodulu electoralu se simte detoriu a protesta solemn în contra tendințelor amintite și mai virtosu a statutulu memorat, și cere dela fiitorulu Mitropolitu, ca împreună cu episcopii comprovinciali să facă toți pașii de lipsă, ca biserică noastră să nu fie contopită în organismulu autonomu alu biserice latine din Ungaria cu nici un preț, nici chiar cu prețulu congruării aduse în legătură cu acea autonomie, ci din contra să se esopereze dela locul competentu punerea în viață câtu mai grabnică a unui organismu autonomu separat pentru biserică noastră și întru toate conformu cu aspirațiunile și dorințele legitime și juste, accentuate de repetite ori de clerulu și poporul român, și în acestu organismu autonomu să se dea și elementulu laicu influința convenită, ce o reclamă esigințele împrejurărilor actuale, prosperarea învățămintulu și fundațiunilor culturale, și crearea tuturor mijlocelor materiale neapăratu de lipsă pentru dotarea bisericeilor și școlor române greco-catolice și a Clerulu nostru atât de miseru, fără ca prin acesta să se vateme constituțiunea dată sântei biserice de însuși întemeiatorulu ei divin.

3. Considerându, că dreptulu electoralu, ce l'a exercitat din timpuri vechi Clerulu nostru la completarea scaunulu mitropolitanu, în urma ingerințelor necompetente, ce se manifestă din și în și totu mai multu, a devenitu un dreptu illusoriu, care nu stă în consonanță nici cu principiile de ecuitate și dreptate, nici cu prescrierile canonice, nici cu dorințele manifestate în trecut de Clerulu și poporul nostru;

Considerându, că însuși Maiestatea Sa Preagrațiosulu nostru Împăratu și Rege apostolicu prin prealnalta decisiune de datu 12 Decembre 1850 a pus în prospectu o „fițore regulare“ a completării scaunelor archiereșci din totă provincia noastră mitropolitană:

Sinodul dorește, ca fiitorul Mitropolit să-și țină de sântă datorință a regula completarea scaunului mitropolitan și a scaunelor episcopesci sufrangane prin alegere, esoperându spre acesta invoirea și aprobarea factorilor mai înalți competenți.

4. Considerându, că se facu totu mai multe încercări și se ieau dispusețiuni necompetente pentru a se despoia de caracterul lor greco-catolic român nu numai școlele noastre medii, ci și celelalte institute de învățămînt greco-catolice române:

Sinodul electoral protesteză solemn în contra acestor încercări și dispusețiuni, și cere cu încredere fiescă dela fiitorul Mitropolit și dela ceilalți episcopi, precum și dela clerul și poporul nostru credincios, ca să apere cu bărbăție autonomia școlilor noastre și caracterul lor greco-catolic român.

Iosif Hossu.

Alimpiu Barbolovic.

Basilii Rață,

vicariu.

Ioan V. Rusu,

protopop.

Nicolai Solomonu,

protopop.

Ioane Ianza,

vicariu.

Dr. Ioan Popu.

Dr. Victor Semigelski.

Popu Avelu Bociatu.

Gerasimu Domide.

Alesandru Leményi.

Dr. Augustinu Bunea,

referent.

Manifestul acesta a fost primit și însoțit cu aprobările celor mai vii din partea celor adunați.

Comisarii regesci dechéră, că trece preste competența lor a da locu unei discusii asupra acestui manifest, dar promitu, că îl voru subșterne bucuroși înaltului Ministeriu, pentru ca acesta să-lu subșternă Maifestății Sale. Sinodul se dechéră mulțămitu cu promisiunea acésta.

A urmat apoi actul alegerii. Secretariul comisarilor regesci invită pre nume pre cei prezenți îndreptățiți la votu, și cei invitați își depun voturile în urnă. Apoi comisariul regescu mirénu numără voturile și află, că sunt 202. Apoi le aședă érăși în urnă și scote apoi din nou unul câte unul și-lu predă protonotariului Clerului, ca acesta să proclame cu controla comisarilor regesci și a scrutatorilor pre celu însemnatu pre ședulă.

Mare era îngrijirea adunării. Toți însoția cu multă băgare de samă proclamarea celor însemnați în ședule. Fôrte mulți însemna voturile și combina eventualitatea candidării.

S'a sfârșitu pre urmă actul momentos, și sumându-se voturile, Escelența Sa episcopul comisariu enunță rezultatul următoriu:

Ilustritatea Sa Dr. Victor Mihályi de Apsa alesu cu 82 voturi.

Reverendissimul canonic și vicariu capitularu Ioan M. Moldovanu alesu cu 49 voturi.

Reverendissimul protopopu alu Sibului Ioan V. Rusu alesu cu 36 voturi.

Au mai primitu Ilustritatea Sa Dr. Ioan Szabó episcopu de Gherla 20 voturi, Reverendissimul Dr. Alesandru Grama canonicu metropolitanu 12 voturi și Reverendissimul Vasiliu Popu canonicu din Gherla 2 voturi. Unu votu s'a dechérat de invalidu, pentru că într'insul erau însemnați trei înși.

Îndată s'a purcesu apoi la arderea ședulelor, apoi a ținutu Escelența Sa episcopul comisariu regescu o cuvintare constatându, că alegerea s'a sêvârșitu în modu demnu, și că comisarii regesci nu află în actul alegerii nimica de esceptionatu, și apoi dimite pre alegători. Reverendissimul vicariu capitularu Ioan M. Moldovanu mulțămesc prin o cuvintare scurtă Maifestății Sale, înaltului ministeriu și comisarilor regesci.

Actul întregu s'a închiatu cu cântarea Doxologiei celei mari.

Prânțul comunu.

Cu puțin după închierea actului de alegere s'au aședat cu toții la prânțu. Sală destulă de spațioasă pentru a cuprinde pre toți alegătorii și pre ceilalți din inteligența română nu este în Blăși. Din cauza acésta prânțu s'a servitu în două locuri și anume în sala cea mare a reședinței mitropolitane celei vechi și în sala de gimnastică. Societatea adunată la prânțu era voiosă. Nu e vorbă, alegerea se pôte dice că a succésu, deși ca oru ee lucrare omenescă nu este chiaru așa de deplinită, câtu să nu poți dice, că ar fi pututu să reese încă și mai bine. Toasturile n'au lipsitu. Ele mai alesu în sala de gimnastică păreau că isvorescu dintr'unu isvoru nesecat.

Cu tôte că frații Gherlanu au fostu cauza, de Rsmul Dr. Alesandru Grama, doritul maiorității covârșitoare a Clerului archidieceșan, la locul alu treilea de candidat n'a pututu intra în numărul ternariu, totuși a luat asupra sa sarcina de a duce presiul la masa în sala de gimnastică, unde era de față maioritatea clerului Gherlanu, și acolo cu mulți dintre ei s'a întreținutu

în modul cel mai amicabil, ca și cându nu s'ar fi întâmplatu nimica. Îndată după ce s'a început prânțul, Clerul întregu din celea trei diecese adunatu în sală a strigatu: Să auđim pre președintele nostru Dr. Grama! Cându s'a ridicatu figura lui înligentă, aplausele alor mai trei sute din întregă sala nu voiau nici decum să încete. Dinsul împlinindu dorința comesenilor a toastatu pentru Sfinția Sa Pontifice și pentru Maiestatea Sa și cu acésta a deschis șirul toastelor. De aci încolo au urmatu unul după altul mai multe toast ținute de membri ai clerului prezenți din celea trei diecese în onóra președintelui mesei, care prin abnegațiunea sa și-a arêtat înaintea națiunii și a bisericei inima sa curată creștinescă și românescă. După prânțu mai mulți dintre frații Gherlanu, cari la masă vêduseră mai întâiu pre Rsmul Dr. Grama, și-au esprimat pârerea de reu, că au făcutu opoziție acestui bărbat. Fu rugatu, ce e dreptu, mai înainte de alegere de unu și de alții, ca să se presinte înaintea Gherlanilor, cari nu-lu cunosc în persoană. S'a esprimat însă categoricu, că acésta înainte de alegere nu o va face, ca fapta lui să nu aibă coloritu de vinare după voturi și popularitate, după alegere însă, oru va fi candidat oru nu, o va face bucurosu, precum a și făcutu'o.

După prânțu omenii se cercetau împrumutatu oru umblă să se întinescă și să grăescă despre rezultatul alegerii. Voe bună, deși nu fôrte bună strălucia din fețele tuturor.

Serată musicală.

Cu ceva după 8 ore sara s'a început serata musicală, carea amu anunțat'o și noi în numărul ultim alu foii noastre. Programul seratei a fost următoriu:

1. *Dorule, o dorule* de I. Murășianu, coru mixtu. 2. *Declamațiune*. 3. *Viața țigănescă* de R. Schuman, coru mixtu cu soluri. 4. *Cântec de fericire* valsu de I. Murășianu, solo-sopran. 5. a) *Baba și Moșnegul* de Musicescu. b) *Pușorul* de I. Murășianu, coruri mixte. 6. *La Traviatta*, mare caprice de concert, de Ascher. 7. *Naluca*, baladă românescă, de I. Murășianu, coru mixtu cu soluri.

Nu este chiaru potrivit aci locul de a grăi despre succésul seratei musicale aranjate de dl Iacobu Murășianu. Atăta putemu însă spune și aci, că precum în s. liturgie, așa și la serata acésta dl Murășianu și diletanții lui au făcutu Blășului onóra. Programul întregu a succésu fôrte bine. Bucuroși lăsăm pre alții mai nepreocupați, să aprețieze progresul, care l'au făcutu Blășeni și în ale frumosului ca și în ale binelui și adevărului.

Primul pelerinaj român la Roma.

La Roma.

Fericit a fost momentul, în care s'a conceput planul unui pelerinaj român la Roma lăganul originii și credinței noastre. Și mai fericit și mai îmbucurătoare se pôte cu dreptul numi realizarea acelu plan. Românii gr. catolici însoțiti de câți-va confrăți greco-orientali nu au cruțat nici bani nici nu s'au spăriat de greutățile împreunate cu o călătoria îndelungată la eterna cetate, numai ca să pôta contempla cel puțin unele din rămășițele monumentelor de glorie ale străbunilor nostri, monumente, pre cari pare că

nici vitregimea timpului nu a cutezat a le nimici. La privirea acelor monuminte inima noastră se umple de mândrie, éră ochiul admirându cu pietate talentul artiștilor giganticele monumente se scaldă în lacrimi de plăcere. Mîntea noastră momentan face o paralelă între trecut și prezent, și mândria originii noastre se pare pre un momentu îndăușit de conștiința miseriei, în care ne aflăm acum. Dară numai pre un momentu rămănem deprimați, căci Roma, care ne-a datu originea, ne-a redatu și credința catolica. Regenerați prin acésta credință ne

strălucé dorile unui venitoriu de aur, precum cântă poetul: „Venitoriu de aur Românimea are, și preveđu prin secolii a ei înălțare.”

Precum odinioară lățirea domniei romane se putea considera de o lățire a culturei și civilizațiunii, așa câtu în urmă tôte lumea cultă a anticității era unită sub sceptrul romanu: așa după apunerea culturei și domniei păgâne Roma devine centrul și focaliul unei culturi noue, unei culturi adevărate și sublime, lipsite de părțile umbröse ale culturei antice. Acésta este cultura creștină, care a îmbândătit, poleitu și constituitu în

societăți bine organizate, în state puternice și civilizate pre poporile oarecând barbare ale apusului ați luminată. Și precum vulturul roman își estindea puterea preste trei continente, așa ați blanda domnie a crucii purtate de vicarii lui Isus Christos pre pământ, de Pontificii Romani, se estinde preste întregul globul pământesc, și în această blanda domnie, a Pontificatului se verifică pre deplin cuvintele „imperium sine fine dedi“ ale poetului Virgiliu. O parte din Romani ne aflăm de aproape două vécuri sub această înțeleptă domnie, și ne este tare credința, că mai curând ori mai târziu toți Romanii se vor supune guvernării spirituale a Pontificilor, ca astfel precum romană ne este originea, romană să ne fie la toți și credința.

Cu permisiunea onoratei Redacțiuni imi lea voea de a înregistra unele impresii și momente din călătoria noastră la Roma, bine știind, că onorații cetitori, cari nu au fost în fericita poziție de a ne însoți decât pôte cu cugetul, le vor ceti cu ore care interes.

Amesurat programul formulat și publicat din partea aranjatorilor primului peregrinaj românesc la Roma, cea mai mare parte a peregrinilor s'au aflat în Buda-pesta încă Duminecă dimineță în 26 Martie. Pre la 11½ ore a. m. peregrinii sosiți în capitala Ungariei au mers în corpore la „Hotel Continental“ spre a saluta pre Ilustritatea Sa Dr. Victor Mihályi, care a luat asupra-și sarcina de a ne conduce la Roma și de a ne presenta Sfinției Sale Pontificelui Leon XIII. Ilustritatea Sa ne-a primită cu înascuta-i bunăvoință și afabilitate comunicându-ne, că prin înaltul regim a adus și la cunoștința Augustului nostru Monarchă peregrinajul Românilor la Roma.

În ziua următoare convenind la „Hotel Central“ toți peregrinii sosiți în Pesta, curând s'au făcut cunoscuți unii altora, intrând cu toți în o relațiune de încredere, cât se părea că toți suntem membrii aceleia-și familii.

Luni pre la 2 ore d. a. peregrinii romani ne-am dus la gara centrală, unde am fost întâmpinați de Ilustrul d. Iosif Popu jude la curie și de stimata sa soție. Spre a saluta pre peregrinii romani și a le ura călătorie și reîntorcere fericită, s'au intrunit la gară și mai mulți tineri universitari romani. Bravii nostri tineri ne-au însoțit până în cupee, și numai când s'a dat signalul de plecare, s'au despărțit de noi, mai făcând să resune odată „Se trăescă“ și „La revedere“.

Trenul întâieze cu mare repejune preste roditoarele câmpii ale Ungariei sud-vestice. Ceva momentos nu avem să notificăm, de nu cumva împrejurarea, că și peregrinii nostri cari aveau bilete de clasa I., au venit în cupele de clasa a II, ca astfel să se pôte bucura de plăcuta și viala societate a peregrinilor acelora, cari preferind crucea comodității au călătorit pre această clasă.

Când a ajuns trenul la Zákány, ultima stațiune pre teritoriul Ungariei proprii, soarele apusese, și umbrele nopții întinzându-și întunecosul vâlă ne-au restrins orizontul, cât nu ne-am putut pasce ochii în privirea ținuturilor locuite de simpatici compatrioți Croați.

La gara din Zagreb, unde a stat trenul ½ de oră, ne-am întâmpinat cu multă dragoste și afabilitate mai mulți preoți greco- și romano-catolici din Zagreb, cari și-au mani-

festat bucuria, că au putut saluta în țara lor pre peregrinii romani, precum și părerea de rău, că sosirea noastră la Zagreb nu a fost anunțată prin diare, căci la casul acesta sigur eram primiți cu mare entuziasm și de tinerimea universitară din capitala Croației. La gară am avut o cină scurtă, în timpul căreia a decurs o intimă conversare între noi și Croați. Conversarea se înțelege de sine, că nu s'a întâmplat nici în limba română nici în cea croată, dară nici în limba statului nostru, ci în limba germană.

Despărțirea de amicii croați a fost cât se pôte de cordială. La plecarea trenului ei ne-au petrecut cu „Să trăescă“, la ce noi am răspuns cu „Zsivio“. În călătoria dela Zagreb spre Fiume fiind noapte, Morfeu a muiat mai pre toți peregrinii aruncându-i în un somn dulce, întru cât este cu puțință așa ceva pre tren. Pre la 4 ore dimineța mai toți peregrinii sătul (?) de somn și molestați de frig erau în ambitul vagonului privind stâncile Karstului sterili. De-odată cel mai tiner dintre peregrini strigă: „Marea!“ Noi plini de curiozitate ne îndreptăm privirile în direcțiunea arătată de dînsul. Dară curiozitatea ne-a rămas nemulțumită, căci trenul nevoind a sta în loc, ca să ne delectăm și noi la vederea mării, privirile noastre se mărginesc în stâncile, printre cari duce linia căii ferate. Numai după o înaintare de vre-o câteva mii de metri am avut și noi cealaltă fericire de a ne bucura de privirea mării. Cel mai mult atunci am vădut o pentru prima dată. Bucuria noastră era nespasă la aspectul încântător, ce-l oferă rațele aurii ale soarelui răsărind, revărsate preste undele azurii ale apei. Curând vădurăm și portul Fiume, în care înaltele catarturi ale numărărilor năi ancorate în port păreau ca și o pădure deasă.

La gara Fiume am fost întâmpinați de simpaticul profesor dela gimnaziul r. u. de stat din Fiume Vincențiu Nicoră, român transilvănean, care însoțindu-ne și la hotelul „Deak“, unde am descălecat, a avut bunăvoința de a ne conduce mai târziu prin frumoasa cetățue a Frangepanilor, carea se înalță în dosul cetății. De acolo ne-a explicat topografia jurului și pre cale ne-a împărțit multe amănunte despre Romani din Istria. Ne-a condus apoi și prin cetate arătându-ne tot, ce are Fiume mai interesant, precum sunt frumoasa biserică catedrală, bazarul și altele. După ameli toți peregrinii romani am făcut cu vaporul o excursiune la Abbazia, situată tot lângă mare ca și Fiume, dar pre teritoriul austriac.

Mercuri în 28 Martie am plecat din Fiume cu trenul accelerat. Trecând prin ținuturile muntoase ale Carnioliei. La Udine bagajul nostru a fost vizitat din partea auctorităților vamale italiene, cari au tractat foarte urban cu noi.

Dela Cormons am trecut pre pământul Italiei. În jurul nostru se deschide un șes estins între Alpii îmbrăcați în nevă și între Marea Mediterană. Ceriul e senin, clima blanda și dulce, vegetațiunea cu mult mai înaintată ca prin Ungaria, pământul cultivat cu mare diligență, așa cât pre la noi abia putem vedea grădini lucrate și grijite ca agrii șesului de nord al Italiei. Parțelele de pământ de-a rindul sunt mici, dară exploatate în mod rațional. Pre marginile parțelei sunt sădiți frăgari în distanță de 1—1½ metri. Frăgarii aceștia se rătăcesc în

fiecare an, lăsându-li-se numai 2—3 ramii, de o parte ca să nu producă umbră mare, érá de altă parte ca frunzele lor, folosite spre nutrirea vermicilor de mătăsă, să fie fragede. Între frăgari tot pre margine e pusă viță de vie, érá în mijlocul parțelei se samănă bucate ori legume. Lipsa de pământ a învâțat pre poporul italian a lua de pre acela-și loc trei speții de fructe, pre când la noi mult teritoriu se lasă necultivat și așa nu aduce nici un fruct.

Pre la 2 ore d. a. am ajuns în renumita cetate a dogilor, în Venetia. Pentru cei ce au călătorit întâia dată la Venetia, era lucru cam straniu a vede începând dela lagune, cum conduce calea ferată prin mare. Și mai mare le era mirarea, după ce au ajuns în cetate, vădând cum palaturi mărețe se înalță superb din valurile mării. Aședându-ne în gondole am fost duși la „Hotel Victoria“, care se pare a nu fi fost zidit spre a servi de ospetarie, ci de reședința cutărui principe avut. După un dejun am cercetat Piazza S. Marco, unică în tot lumea, Piazzeta și o parte a litoralului. Séra după prânzu o parte au mers la preumblare pre uscat, érá alta aședându-se în gondole au făcut o mică excursiune prin Canal grande. Farmecul unei excursiuni pre Canal grande, mai ales când blanda lună lucește pre ceriul senin și zefirul abia adie, trece preste tot închipuirea. Din gondole și de prin balcone se aud voci deprinse intonând cele mai melodiöse arii, cât omului i-se pare, că se află la un concert. Peregrinii nostri de pre gondole încă au intonat vre-o două melodii românesce. Pre la 10 ore întregă societatea érá la Hotel. Joi înainte de ameli am vizitat biserică S. Marco, Palațul dogilor, temnițele în legătură cu acest palat mare, mai multe biserici frumoase și fabrica de dantele.

Pre la două ore am continuat drumul spre Florența. Așteptând trenul la gara din Bologna, ne-am folosit de ocaziune spre a cerceta și această cetate înfloritoare. Mai bătătoare la ochi ne-au fost arcadele, ce se află la fiesce care edificii dinspre stradă, servind ca un lung coridor, unde se pot retrage omenii în timp de plou.

Pre la mezul nopții am ajuns în Florența, fosta capitală a regatului Italiei unite. Aici am fost încuartați în „Hotel de Russie“ ridicat pre malul rului Arno. Dimineță închiriând mai multe trăsuri am cercetat și în Florența, ceea ce am crezut, că e mai vrednică de vădută. Am vizitat biserică Santa Croce, unde sunt înmormintate osămintele celor mai mulți bărbați celebri ai Florenței, din care causă biserică acesta se numește și Pantheon. Am vizitat biserică catedrală cu fațada ei admirabilă, ca și care nu mai este alta în lume. Am vizitat baptisteriul, care e zidit înaintea bisericii catedrale, și i-am admirat pórta aceea, despre care Michel Angelo a dis, că ar merita, să fie pórta raiului. Apoi am vizitat renumita și pôte cea dintâi galerie de pictură și sculptură în tot lumea. Ea este aședată în palaturile Pitti și degli Uffizi. Mulți laudă Louvre-ul din Paris, învâțat de Napoleon prin obiectele de artă răpitate din diversele cetăți ale Italiei. Dar în Louvre sunt foarte multe obiecte artistice de valoare neperitoare numai în copie, precând în Florența sunt aproape tot lucrări originale de ale celor mai geniali artiști.

După ameli totu cu trăsura amă făcută o preumblare prin stradele mai de frunte ale Florenței, amă mai cercată vre-o două biserici și apoi ne-am suită pre unu delu din partea nordică a cetății, de unde ni-s'a deschisă o interesantă priveliște preste cetate și preste ținutul din jurul ei, încunjurată totu de munți afară de partea sudică pre unde își urmează cursul său fluviul Arno. Ce privește frumseța, poziția, clima și curățenia, Florența pôte rivalisa cu ori ce cetate din lume.

Timpul de o zi, care l'amă petrecut în Florența, a fostu prea puțin spre a vede totu ce merită atențiune în această cetate.

Vineri s'era amă plecatu din Florența, 6ră Sâmbătă dimineața în 1 Aprilu amă sositu fericiți și voșoi în Roma, ținta călătoriei noastre. Bucuria și emoțiunea, de care eramă cuprinși cu toții la vederea eternei cetăți, nu se pôte spune.

În Roma.

Sosi în sfârșit și ziua multu dorită de Sâmbătă. Cu mângâiere în inimă, cu fală și cu pietate amă intrat în Eterna Cetate. Lacrimi de bucurie se iviră în ochii tuturor.

La stația din Roma ne așteptă o deputație de vre-o 10 persoane, care venise pentru a ne ura bună sosire. După schimbarea sentimentelor împrumutate ne duserăm în orașu, pentru a ocupa cartirul într'unul din cele mai centrale Hotele, în „Albergo Campidoglio“, care e aproape de columna lui Traianu, de Capitoliu și de Forumu romanu.

Începurăm îndată vizitarea Romei. Și cercetarăm totu, ce era mai marentu, fiindcă spre a vedé tôte cele nu aveamă timp.

Sâmbătă s'era amă fostu invitați la o serată musicală, ce în onôrea noastră a aranjat'o societatea „Circolo di S. Pietro“ a junimii din Roma. La serată amă fostu conduși prin doi membri ai societății, și amă ocupat locurile de onôre, ce pentru noi ad fostu rezervate. S'a executat compoziția admirabilă a lui Rossini „Stabat Mater“. Pre câtu de admirabilă e compoziția, pre atâtu a fostu de admirabilă și executarea. — Pentru plăcerea, ce ni-s'a pricinuită, și pentru onôrea, ce ni-s'a făcută, a mulțămimă episcopul Mihályi în limba italiană.

Duminecă ni-se făcu o nouă onôre. Amă fostu invitați la Colegiul Sântului Atanasiu, unde se cresc tinerii nostri. Acolo întru onôrea noastră s'a aranjat o recepțiune solemnă, la care s'ad cântat deosebite piese, în frunte cu cântecul gintei latine, și s'ad ținut vorbiri însuflețitoare.

Luni a fostu ziua cea măreță, ziua Domnului. La 8 ore ne aflamă cu toții în Catedrala lumii întregi, în biserica Sântului Petru. Altariul principalu din absida bisericei, asupra căruia se conservă Scaunul Sântului Petru, era pregătitu pentru a se puté celebra liturgia noastră orientală.

Era pre la 9 ore, cându episcopul Victoru precedat de o asistență de 11 persoane, tôte în ornatele bisericesti ale ritului nostru, a venit în procesiune solemnă pentru a începe celebrarea sântei Liturgii. Cântăreții, în frunte cu profesorul nostru Ionașu, intonară „Împăratul cerurilor“. Și se începă liturgia, și pentru prima 6ră ad resunat cântările noastre românești în falnica basilică a Romei, și pentru prima 6ră s'a vedut un pontificalu de ritul orientalu grecesc în

biserica mamă a celoralte biserice. La liturgie a fostu de față publicu foarte numerosu, preste o mie de persoane. Toți ad admirat marelitatea ceremoniilor noastre.

După terminarea liturgiei îndată ne urcarăm în Vaticanu și trecend în o serie de sale admirabile ne postarăm în sala de tron, unde se îndatină Sântia Sa a primi pre principii și pre ambasadorii străini. Aici este de lipsă a observa, că deși mult, chiar concetățeni de ai nostri, ad cerut să fie admiși în audiență împreună cu noi, totuși n'ad fostu admiși alții afară de noi, după ce Sântia Sa declarase apriat, că voescă a primi pre Români deosebitu de alții, ca pre reprezentanții unu popor și a unei biserice de sine stătătoare. Împrejurarea această merită a fi relevată atunci, cându alții atât de multu se nisuesc a ne ascunde și a ne înghiți.

După puțină așteptare Sântia Sa intră în sală, avend lângă sine pre vrednicul episcopu alu Lugoșului.

La aparițiunea Sântiei Sale resună un puternic „Să trăescă“, audirea căruia părea a înveseli fața bătrânului Pontifice. Elu mergea printre noi dicend: „Mă bucuru, fii mei! Vă binecuvintă, fii mei!“

Sântia Sa se aședă apoi pre tron, ne făcu semn, ca să ne apropiăm, și se începă audiința, rostind Ilustritatea Sa Episcopul Mihályi următorul discurs:

Beatissime Pater!

Domine Clementissime!

Ab episcopatus sacro munere adepto decem per lustra nomini christiano splendorem sapientia tua affundis, ac sacerdotio singulari es, Beatissime Pater, decori.

In Te ad Pontificatus Romani fastigium, Deo Ecclesiae suae opitulante, erecto virtutes summi naucleri orbis attonitus admiranda concordia reveretur.

Indulgeas optime Patrum! et nobis, quos a primordiis suscepti catholicae Ecclesiae regiminis cura peculiari fovere haud renuebas, ut grati animi causa, laeti ob tantum divinae providentiae munus, gestientes coetui jungamur christicolorum, venerandam in te senectam justo numero laudibus celebrantium.

Istri accolae nonnulli, anfractum Carpati orientaliū monticolae caeteri, — augustissimi Austriae Imperatoris Francisci Josephi I qua apostolici Hungariae Regis sceptro benefico obnoxii universi, — gaudio a laribus discessimus paternis, ut Romanae Ecclesiae, unde nobis quoque fides praesto est, obsequia nostrae gentis testata reddamus.

Inconscussa fidelitate cathedrae S. Petri consociati, nihil antiquius habemus, quam Deo ferventissimas fundere preces, ut, — Te doctore errorum ab hac gente fugentur tenebrae, — Te duce ad salubriora in dies pertingat pasqua, Tuo patrocinio suffecta expeditius propriam operari valeat salutem.

Extolle quaesumus manum, et auspice coelestium charismatum apostolicam tribue Te coram prostratis benedictionem, quamuniti gentem hanc, a sinu matris magnam partem adhuc avulsam, in pristinam sacrae communionis, gratiam, Te sospite, reconciliatam videre mereamur.

Ad Ecclesiae Sanctae exaltationem diutissime vivas!

Preafericite Părinte!

Preaindurate Dămne!

Suntă anii cinci decă, de cându, ajuns la trépta sântă a episcopiei, ilustreză cu înțelepciunea ta Preafericite Părinte, numele creștinesc și formezi o glorie deosebită a preoțimii.

În Tine, care cu ajutorul lui Dumnezeu ai fosit înălțat pre scaunul Pontificatului Romanu, admiră și veneră cu mirare lumea întregă virtuțile supremului năer.

Lasă, Prea bunule Părinte! ca și noi, pre cari încă dela începutul Pontificatului Tău n'ad pregetat a ne ocroti cu o deosebită îngrigire, să manifestăm sentimentele noastre de recunoștință pentru atâtea binefaceri ale prevedinței divine, alăturându-ne la ceta acelor iubitori de Christos, cari măresc în Tine după dreptate betrănețele Tale venerabile.

Noi, unii de lângă Dunăre, alții dintre Carpații răsăriteni, — toți supuși sceptrelui binefăcătoru alu augustissimului împăratu alu Austriei Franciscu Iosifu I. ca rege apostolicu alu Ungariei, — cu bucurie amă părăsit vetrele părintesci, ca să exprimăm bisericei romane omagiile nămulu nostru, care și elu de aci și-a primit credința sa.

Alipiți cu neștrămutată fidelitate la Scaunul Sântului Petru, nu avem dorință mai ferbinte, decât a ruga necontenit pre Dumnezeu, ca — avend-te pre Tine învățătoru să se împrăstie dela nămulu nostru întunerecul greșeloru — sub a Ta conducere să ajungă la pășuni totu mai sănătoșe și sub a Ta scutire să-și pôtă mai ușor căștiga a sa mântuire.

Înălță, Te rugăm, mâna Ta și dreptu arvună a cerescilor daruri ne dă nouă, celor ce cădem în genunchi înaintea Ta, binecuvintarea apostolică, pentru ca întăriți printr'insa să putem vedé sub a Ta îngrigire reîntorcându-se nămulu nostru la sinul mamei Sale, dela care și acum în mare parte încă se află despărțit.

Spre a Sântei Biserice mărire să trăesc încă mulți anii!

La acestu preafumos discursu, pre care peregrinii lă însoțiră cu nouă strigări de „Să trăescă“, Sântia Sa a răspunsu cu următoarea vorbire:

Frequentia adspectuque vestro, dilecti Filii, magnopere delectamur. Praeclaro vos quidem et fructuoso consilio, inde a longinquis Rumeniae, Istri plagis finibusque Carpatiis romanam peregrinationem alacres suscepistis. — Hac sacra in Urbe videtis pietatis comites sociosque peregrinos complures qui, uti et vos, more filiorum ex omni natione huc advenere, beneficium divinum natalis quinquagesimi episcopatus Nostri gratulari. Heic vobis, pariter atque illis, non modo facultas patuit testificandi Nobis obsequium et amorem vestrum, sed copiosa etiam fidei sanctae emolumenta ex inclitis memoriis Martyrum potissimeque ad sepulcra Principum apostolorum Petri et Pauli, antea actis diebus licuit sane percipere. Ita vos roborati fide et alloquio Nostro confirmati, sedes patrias propediem revisentes haustum religionis ardorem in cives vestros effundite: omnes vero hoc defixum animis persua-

sumque tenete, quod et celsissimo et pietissimo Imperatori vestro saepenumero patefecimus, easdem Nos curas de vobis gerere eandemque in vos fovere caritatem, quas in ipso exordio, ut modo commemorastis, Pontificatus Nostri et fovimus et gessimus paterno animo. Quas inter curas ea Nos vehementer sollicitat, ut quos ex gente vestra catholicae fidei beneficii expertes deploratis, eos ad complexum Ecclesiae matris, apud quam unam spes est salutis sempiternae, possimus aliquando reducere. Communia vota communi prece commendata utinam audiat Deus et larga suae gratiae ope secundet: nunc autem vobis, dilecti Filii, ceterisque de gente vestra catholicis lectissima eius munera Apostolica benedictione imploramus.

În mulțimea și vederea voastră, Iubiți Fii, ne desfătăm foarte. Unu sfat preclar și mănăsitor a fostu acela, care v'a îndemnat, ca voi din ținuturile depărtate ale Românilor și Istrului și din regiunile Carpatine să întreprindeți cu spiritul voiosu peregrinajul românesc. — În cetatea acésta sacră vedeți, că aveți mulți soți în pietate și în peregrinare, cari ca și voi au venit aci ca nisce fii din tóte națiunile cu scopul de a Ne gratula pentru binefacerea dumnezească a aniversării Nostre episcopesci a cincidecacia. Aci vi-s'a datú voué și lorú ocașiune nu numai de a Ne mărturisi ascultarea și iubirea voastră, ci în zilele, ce au premersu, ați pututu primi fără îndoelă și înmulțirea copioasă a sfinței credințe din amintirile mărite ale Martirilor și mai alesu la mormintele Principilor apostolilor Petru și Paulu. În chipul acesta imputerindu-vi-se credința și întăriți prin alocuția Noastră, întorcându-ve acúși în patrie, respândiți în concetățenii vostri căldura binefăcătoare a religiei: érá toți țineți în minte și fiți convinși despre aceea, că și preainălțatului și binecredinciosului vostru Împăratu i-amú împărțășitu adese ori, că Noi purtăm de voi aceea-și grije și nutrimu față cu voi aceea-și iubire, carea, precum ați amintitu, amú nutrit'o și purtat'o cu inimă părintească chiaru la începutul Pontificatului Nostru. Între grijile acelea Ne mișcă foarte aceea, ca pre aceia, pre cari din némulú vostru îi deplângeți, că suntú încă lipsiți de darulú credinței catolice, să-i putemú reduce la îmbrățșarea Bisericeii, la care singurá se aflá sperarea mântuirii vecnice. De ar asculta Dumneđu și de ar însoți cu ajutorulú darulú sêu bogatú dorințele comune, cari le sprijinimú cu rugăciune comună: érá acum, Iubiți Fii, implorămú cu binecuvintarea Apostolică darurile lui cele mai mari preste voi și preste celalalți catolici din némulú vostru.

Credemú, că ar fi de prisosú a încerca descrierea efectului, ce l'a produsú vorbirea acésta. Pasajulú, în care Papa face amintire despre întrepunerea Sa repetită în alú nostru favorú la augustulú nostru monarchú, va fi de sigurú apretiatú după meritú de cătrá toți Români. Și este credința noastră, că importanța acestui pasajú va fi cuprinsá și de aceia, cari atáta înstrăinare dovedescú față cu Supremulú Sacerdote din Roma.

După ce și-a terminatú Sântia Sa vorbirea, a urmatú prezentarea peregrinilorú

singuraticii. Mai întâi și-a făcutú reverința episcopulú Lugoșului, prezentându tot-odată Sântiei Sale și obolulú dieceselorú de Alba-Iulia-Făgărașú și Lugoșú, precum și unú covorú lucratú în Maramurêșú de o femeie de românú. Sântia Sa a primitú cu mare plăcere aceste daruri. În specialú covorulú l'a laudatú dicându: *Affabre factum, adecă lucrátú forte bine.* Unú altú covorú a mai prezentatú Sântiei Sale și dómna Victoria Erdélyi din Orêștie, pre care Sântia Sa éráși l'a primitú cu cea mai deosebitá gentileță. Ilustritatea Sa a prezentatú Sântiei Sale pre toți peregrinii în deosebi, érá Sântia Sa a adresatú tuturorú câteva cuvinte afabile și pline de părintească iubire.

A descrie convorbirea cu singuratecii peregrinii nu este posibilú. Observămú numai că Sântia Sa a fostú foarte grațiosú față cu noi, și că mulți ne-au invidiatú pentru favorurile extraordinare în cari amú fostú împărțășii. Fie de ajunsú a observa, că la liturgia, ce Sântia Sa a celebrat'o în sala consistorială în ziua următoare, adecă în 4 Aprile, la finea audienței ne-a invitatú însu-și Pontificele Supremú. Ca suvenire dela peregrinajú Sântia Sa a dăruitú fiesce-cărui peregrinajú câte o medalie comemorativă și câte unú portretú alú Sêu.

Dela audiența papală, care pre toți ne-a umplutú de mândrie, creștinéscă și românéscă, toți ne-amú dusú la fotografulú de curte alú Sântiei Sale pentru a se lua unú portretú, care să rămâná ca unú semnú comemorativú alú omajului nostru pentru Sântia Sa și ca unú obiectú de dulce suvenire pentru noi.

Martí în 4 Aprile amú asistatú cu toții împreună cu mai multe sute de frați de al nostri din tóte părțile lumii la liturgia, ce a celebrat'o Sântia Sa în sala consistorială. După sânta liturgia amú cercetatú Vaticanulú adecă galeriile, museele, grădina, biblioteca, fabrica dn mosaice și altele. Amú umblatú vre-o 4 ore neîntreruptú și totuși abia amú pututu vedé câte ceva așa în trecátú. Aici érá trebue să observămú gentilența, cu care amú fostú primiți de întregú personalulú Vaticanului. Tóte ni-s'au deschisú cu cea mai mai mare prevenire și tóte le-amú pututu cerceta, fără ca să ni-se fi cerutú îndatinatele taxe de intrare.

În după améda zilei de Martí amú cercetatú catacombele sântului Calicestú și la vederea acelorú sante locuri amú suptú credința nouă și virtute nouă.

Amú implinitú în Roma și unú actú de pietate românéscă națională. Dela columna lui Traianú amú mersú directú la morméntulú marelui episcopú martirú Inocențiu Clain, amú rostitú o rugăciune pentru sufletulú dñsului, ne-amú rugatú pentru maica noastră, veduvita biserică română unită, amú cântatú troparele „Cu sufletele dreptilorú” și „În veci amintirea lui”, și i-amú încununatú morméntulú cu ramuri de bradú adusú din jurulú Sarmisegetusei, a Grădiscei de ađi.

Martí séra o parte dintre peregrinii au plecatú cătrá casá în frunte cu arhierulú Victorú, pre care sêrbătorile s-telorú Pasci flú chemá la loculú reședinței sale. Noi cești alalți i-am însoțitu la gará, și la plecarea trenului a résonatú peronulú de unú cordialú și sincerú: „Să trăéscá!”

Dela Roma.

Amésuratú programulú nostru Mercuri în 5 a l. c. dimineța amú plecatú dela Roma

spre Neapolú. Sub impresiunea viilorú remiscințe deșteptate în sufletele nóstre la vederea numérosele monuminte vechi, cari cu o elocință insuperabilă vorbescú despre puterea, ingeniu și gloria străbunilorú nostri, dará totú odatá ne spunú și cauzele decădinței lorú, — luesulú cu tóte pretensiunile lui, — se deschide înaintea ochilorú nostri încântătoare Campagna di Roma (vechiulú Latium), mărginitá la apusú de mare, érá la răsáritú de munții Albaní. Valea acésta pre lângá frumșetele naturale este foarte interesantá și din punctú de vedere economicú și istoricú.

Abia înaintézá trenulú vre-o 20 de kilometri, și ochiulú călătorilorú privindú în stînga întimpina orașulú Frascati situatú la pótele munțilorú și renumitú pentru clima sa stîmpératá, dar mai alesú pentru vinulú sêu celú gustosú. În apropierea orașului Frascati se aflá ruinele vechiului Tusculum, loculú de predilecțiune alú nemuritoriului oratorú Cicero. Nu departe de Frascati este și Grotta Ferrata, o mănásire a călugărilorú basiliani, fundatá în seculú alú XI prin s. Nilú. Totú în stînga nóstrá a rémasú și orașelulú Albano, ridicatú pre ruinele vilei lui Pompeiú și ale vechiului Albanú. Vinulú de Albanú ilú laudá și Horatiú.

Pentru poziția s'a fermecătoare este însemnatú orașulú Veletri, aședatú pre o proeminență a muntelui Artemisio.

În stînga liniei ferate călătorindú spre Neapolú meritá atențiune și orașele Ferentino (Ferentinum), Frosinone și Ceprano pentru poziția lorú fermecătoare și vechile ruine, ce se aflá în apropierea lorú. Spre răsáritú dela Ceprano, în depărtare de câțiva kilometri este situatú Arpinulú, loculú natalú alú lui Cicero și alú lui Mariú.

În mersulú trenului pre románica vale a rului Liris a deșteptatú interesulú nostru cu deosebire orașelulú Aquino, loculú naserii a lorú doi bărbați celebri, anume alú poetului satiricú Juvenalú de pre timpulú împératului Nero și alú doctorului ángerescú s. Toma de Aquino, născutú la 1224 în castelulú Rocca secca din apropierea Aquinului. Nu departe de Aquino în direcțiune sudosticá este Casino, ridicatú pre ruinele vechi cetăți Cassinum. De-asupra cetății pre o stîncă țepișe se aflá celebra mănásire a ordului Benedictinú numitá Monte Casino. Mănásirea a fostú fundatá de s. Benedictú la an. 529. Mănásirea Monte-Casino, precum este ea ađi, privitá din depărtare, saméná mai multú cu unú castelú pomposú decátú cu unú clastru. În Monte Casino staú și ađi columnele unui templu alú lui Apolo.

După ce trecurámú mai departe, valea se totú îngusta formándú unú felú de pasú, care se deschide în frumosulú șesú alú vechi Campanie. Ținutulú acesta este dorá celú mai fructiferú și în celú mai plăcutú în tótá Europa. Elú este încununatú de munți înalți cu piscuri pleșuve, dará cu coste îmbrăcate în păduri frumóse, percursú de rfulú Volturno, celú mai mare rlu în Italia inferióră, și cultivatú cu totú felulú de arbori și alte plánte, câtú se pare că póte rivalisa și cu cea mai grijită grădină. Cu dreptulú s'a datú acestui ținutú numele de *Paradisú*.

Cetățile mai însemnate, ce ne-au cădutu în cale, suntú *Capua*, situatá pre țărmurii rului Volturno, și *Caserta* însemnatá pentru splendidulú castelú regalú edificatú acolo în

secolul trecut prin regele neapolitanu Carolu III.

Pre la 3 ore dupa amezii amu sositu in Neapolu. Indata amu facutu cu trasurile o excursiune cercetandu golfulu de Pozzuoli. Calea, ce aduce din Neapolu la Pozzuoli, vechiulu Puteoli renumita prin comerciulu seu cu orientulu, mai alesu cu Egiptulu, trece prin grotta di Seiano, unu tunelu in lungime de aproape unu kilometru, taiatu in stinca pre sub muntele Posilipo.

De pre inaltimea muntelui se deschide o frumoasa panoramu pre insulele Ischia, Misena si Capri, cari se inalta ein mare ca si nisce colosi.

Joi diminetza amu calatoritu cu trenulu la Pompeii.

Pompeii a fostu o cetate provinciala infioritoare avendu cam 30,000 de locuitori. Positia ei pitoresca a facutu sa fie cercetata de omeni celebri si de unu imperau romanu. La 63 d. Ch. unu puternicu cutremuru de pamintu a prefacutu in ruine o mare parte din Pompeii. Repararea edificiiloru ruinate inca nu s'a terminatu, si Vesuvulu, ce se pare ca dorme de sute de ani, la 79 d. Ch. a inceputu sa arunce bucafi merunte de petra, cari formaru pre pamintu unu stratu in grosime de preste doi metri, apoi urma cenuse amestecata cu apa formandu unu stratu si mai inaltu. Cel mai multu locuitoru parasindu de timpuriu cetatea au scapatu de catastrofa. Lucrurile mai mici desgroate se afla parte in museulu din Pompeii parte in museulu nationalu din Neapolu. In museulu din Pompeii se potu vede mai multe trupuri omenesci intregi in positia aceea, in care i-a aflatu catastrofa. Totu acolo suntu multe scule de casa, pane, pome si diverse ~~scaturu~~ prefacute in carbune, recunoscendu-se inca bine in ele materia si forma loru originala.

Arheologii afirma, ca Pompeii ar ave o forma ovala neregulata, si cercuferinta ziduriloru lui ar fi de 2600 m., avendu optu porti. Pana acum abia este desgroata a treia parte a cetatii. Partea descoperita se considera de cea mai de frunte, de orece in acesta se afla forulu cu templele deitatoru principale, precum si mai multe edificii publice si locuinte private, cari arata, ca proprietariu loru au fostu omeni cu stare buna.

Stradele suntu lungi si anguste. Pre marginea de catre edificii se afla trotore de petra. Asemenea si stradele suntu pardosite cu petra. Trotorele suntu multu mai ridicate decatu mijloculu stradei. In multe locuri se afla puse cate 2-3 petri cioplite in mijloculu stradei, pre cari pasindu omenii sa pota trece usoru de pre trotorelu din o parte pre celu din cealalta parte, mai alesu in timpul de ploa. Pre stradele, unde umbiau care, si acum se vedu urmele rotelor.

Percurgendu stradele cetatii, e batatoriu la ochi, ca numai unele case au frontulu spre strada. Considerandu lucrulu mai de aproape curendu ne-amu convinsu, ca acestea erau bolte. In multe se afla vase mari de lutu. In acestea se presupune a se fi vindutu oleiu, vinu si alte liquide.

Casele din Pompeii suntu construite din petra, pamintu si caramidii subtiri. Precum se pote deduce din numeroasele scari, casele erau cu etajuri, daru acestea in urma catastrofeloru s'au ruinat.

Ce privesce planulu de construire, elu varieza dupa gustulu si averea proprietariloru. Singuraticele parti ale caseloru mai mari suntu: a) Vestibulu, care conducea din strada in curte. b) Atriuulu sau curtea era pardosita cu petra si incunjurata de unu ambitu acoperitu. In mijloculu curtii se afla unu basenu numitu impluvium, unde se aduna apa in timpu de ploa si de unde prin canale subterane se conducea in strada. c) Dupu atriuu urmeza asa numitul tablinum, in care se intmpla primirea strainiloru, cu cari avea domnulu casei afaceri. d) Urma apoi peristiliulu. Elu era spatiosu si descoperitu ca si atriuulu. Aici petrecea preste di membrii familiei. e) Din peristiliu ducea partea numita Oecus in porticu. Oecus era locul de conversare. f) Porticulu era unu felu de ambitu coperitu. In jurulu atriuulu si a peristiliulu suntu tricliniulu sau refectoriulu, culina si chiliile de durmitu. Acestea erau mici si fara feresti. Preste totu casele Romaniloru erau forte anguste si nu aveau feresti spre strada, ci tota viaa loru era concentrata in familie. In fundulu caseloru familiiloru mai avute erau si gradini.

Paretii caseloru, templeloru si bailoru suntu colorate de comunu in colore rosie, vineta si galbina. Asemenea erau imodobiti cu diferite picturi, cari representa mai cu samu deitatile pagane si lucruri mitologice. Numeroasele colonne suntu construite din caramida si obtuse cu marmoru. Nu amu percursu intregu oraşulu descoperitu, daru si numai din cele ce amu vedutu, ne-amu pututu forma o idee destulu de clara despre intocmirile casnice ale poporulu Romanu.

La 11^{1/2} ore aproape toti peregriniu au facutu o excursiune pre Vesuvu. Calatoria pana unde se pote, s'a facutu in trasuri, era de acolo in susu cu trenulu funicularu, si numai cale de 140 m. s'a facutu pre josu. Pre Vesuvu se afla unu observatoriu meteorologicu si la gara trenulu funicularu unu restaurantu. Vesuvulu presentu unu spectacolu teribilu. Craterulu are acum unu diametru de vre-o 30 m. Dintr'insulu tesa continuu fumulu si unu mirosu greu de puciosu, era din internulu lui se audu sunete inspaimintatore, catu se pare ca totu pamintulu sta sa se sfarime. Candu bubuitura este mai puternica, atunci vulcanulu arunca din sine petri rosite de focu. Pre langa craterulu celu mare mai suntu doue cratere mai mici, cari acum varsa lava.

De pre Vesuvu se deslasura inaintea privitorulu o panoramu grandioasa, vedendu-se de o parte tota regiunea din juru, care este cea mai impoporata, era de alta parte marea infinita. Dela Vesuvu s'au rentorsu peregriniu numai sara tarciu in Neapolu.

In ziua urmatore Vineri amu cercetatu renumitulu aquariu si museulu nationalu, unde se couseva celea mai multe lucruri pretioase, ce s'au aflatu in Pompeii si Herculenum.

Pre la 2 ore amu plecatu spre Roma cu trenulu expresu, unde amu ajunsu sara.

Dupa o asteptare de o ora si jumătate la gara din Roma trenulu si-a continuatu cursulu spre Genua. Incependu dela Spezia linia ferata duce prin tinuturi forte muntose si trece mai din tunelu in tunelu.

Sambata diminetza amu sositu in frumoasa si superba cetate Genua. Ea ocupa mai intregu golfulu in forma de semicercu.

Raru pote vede omulu o cetate atatu de curata si mai frumoasa si mai infiorore. Avendu sa petrechemu in Genua numai o jumătate de di, bine amu facutu, ca amu inchiriatu trasuri si asa amu umblatu stradele principale ale oraşulu, intrandu in mai multe biserice, despre cari trebuie sa dicemu, ca si despre tote bisericile italiene, ce le-amu cercetat, ca nu suntu numai locuri de rugaciune, ci si totu atatea galerii de pictura si sculptura. Campo Santo sau cemeteriulu Genuei nu are pareche in lume. Cemeteriulu acesta zace in valea Bisagno, din care se ridica pre incetulu si pre delurile din juru. Partea din vale este incunjurata de o grandioasa arcada, care formeza unu paralelogramu. In coridorulu acestei arcade de ambe partile suntu mormintele fruntaşiloru. Ele suntu acoperite cu lespezi de marmoru. Totu din marmoru se afla la cele mai multe morminte busturile ori statuile celoru tmormntati si a consangeniiloru celoru mai de aproape ai loru, precum si multe figuri simbolice, precum credinta, speranta, libertatea etc., tote sculptate cu o arta de admiratu.

Sambata la 1^{3/4} am plecatu din Genua spre Milano.

Dumineca diminetza fiindu ziua s. Pasci amu ascultatu s. liturgie in renumitulu domu, care din punctu de vedere alu arhitecturii rivalizeza cu maretele biserice din cealalte cetati mari ale Italiei. Mai interesantu si unicu in felulu seu este exteriorulu bisericii. Coperisulu destulu de inaltu alu nailoru laterale este de petra cioplita, catu se pote omulu preumbla pre elu, si e incunjuratu de turnuri si statue de marmoru. Turnulu principalu se inalta pana la inaltimea de 109 m. Elu inca are in juru turnuri laterale si galerii de statue.

Pana la galeria cea mai inalta a turnulu amu sinitu la 500 de trepte. Mai inainte de a ne pogori de acolo, amu intonat "Christosu a Inviatu." Dupa aceea amu mai cercetat, ce e mai insemnatu in Milanu, intre altele mai alesu museulu Poldi Pezzoli si biserica cea veche si pretioasa a s. Ambrosiulu.

Pre la 11 ore noptea amu pornitu din Milanu. In rentorcere ne-amu abatu pre cateva ore si la Triestu si amu visitatu acolo portulu, arsenalulu Lloydulu si altele. Noptea urmatore amu petrecutu deja erasi in patrie, adeca in Fiume, unde ne-amu odihnitu de obosela drumulu.

In diminetza urmatore amu pornitu mai departe. In Zagreb cativa dintre noi ne-amu opritu preste nopte. Aci amu fostu primiti de unu profesor de universitate si de unu altu distinsu preotu catolicu cu cea mai mare bucurie. Ni-s'a aratat, ce s'a pututu in timpu scurtu, apoi dupa cina amu fostu invitati la o tea la amicabilulu profesor de universitate, unde fiindu o societate alesu inainte de tea s'au adusu pre masa mai multe sticle de vinu gustosulu. Cumca s'au cantatu alternativu melodii romanesce si croate si s'a tostatu pentru prosperarea Romaniloru si a Croatiloru, credemu, ca nu trebuie sa mai spunemu.

Din Pesta luandu-si peregriniu ramasu bunu unulu dela altulu fiesce care a pornitu catre casa.

Editoru si redactoru raspundetoru:

Dr. Victoru Szmigelski.